

«Պերկեւելին խորվէ և կեր յեղրով. զմիտքն
բանայ և զփորն կապէ (Մատթ)։

«Պնծորն ով ուտէ. զերակաց ճանապարհն
եկանու և դեղ ոչ տայ գործել։

«Պոռնկն հով է և գիճին. թանծոր. և գէշ
բաց քնծայեցնէ յանձն. և վատ քան
եզգայթիւնն։ Եւ սուռնկն որ ի թրինքն. կամ
էի ձիթապտղի տակն բուսանի. մի մօտիւ
զկի մահադեղ է։ Եւ որ զսուռնկն ուտէ.
թող եփէ. և ի ներս դաղձ ձգէ. կամ
բանծի չիւր. կամ ձիթապտղով տապկէ.
եւ չոր գինձ ի ներս ձգէ. որ անփեսա պա-
ւէն։ Եւ եփ ուտէ. թող գաւաթ մի անպակ
զգինք ի վերայ խմէ։ Եւ իւր արատն այս
եւ. որ փողացաւութիւն ձգէ ի մարդն. Եւ
որ զկերակուրն չկարէ հալիւ. բ. դրամ
«Ձանճափիւ անթից թող ուտէ լաւէ»։

Բուսական Աեխարհագրութիւն Սվազի
նահանգից. — Բարձր Հայոց Բարձրավան-
դակէն աստիճան փոքր Հայքի կուրծքին 33000
քառ. քիւ. տարածութեան մը վրայ Սվազի
նահանգը (սանճագ) կը ներկայանայ ընդար-
ձակ լեռնադաշտ մը 1300—1500 մ. բարձ-
րութեամբ. ուր՝ Արեւելեան կողմէն կը
չանապետեն Արարատեան խուճերի Քօսե-
ճաղ. Գրգըլ—Տաղ. Պէյ—Տաղ. Կեմի—Պէլի.
Ապեհու լճ. 1800—2100 մ. բարձրութիւն-
ներով. Հարաւ—արեւելք կ'երկարին Գա-
րապիլ—Տաղ լճ. Գուռլալիկի (2000 մ.) գա-
զաթով. Այս լեռնաշղթայն եփարտով կը
բաժնուի Միճուրք և Տէրսիմու լեռներ և
կուգայ վերջաւորել Ուլաշի բարձրավան-
դակին վրայ Թեհերով. անջրպետելով Ալիւր
եփարտի ջրպետէն. նահանգին հիւս. սահ-
մանին վրայ կը տրիեն Չալիք—Պէլ և Տու-
մանլը լճ. ու Ասսիլի առանձին լեռը (2500
մ.)։ Հարաւային սահմանէն կ'անցնին Ա-
րեւմտեան—Տօրոսեան լեռնաշղթայք —
Երնգըր—Տաղ. Աղնա—Տաղ. Զիլիկ—Տաղ
լեռներով. և հարաւ—արեւմուտքէն կու-
գան կը մտնեն Անտիտօրոսք՝ Թօնուսի և
Ալիդիլի գաւառակներուն մէջ ձեացնելով
Ղուլմանի. Սաղ—Տօնսօւրմանի. Կիւրմոյ լեռ-
նաշղթաներն. և որք Ալիսէն կ'անջրպետեն
Միջերկրականի աւազանը, ծնունդ տալով
ձիւռնի. և Սիհունի վերին ճիւղը՝ Զա-
մանլը—Սուլի (հին Մամիդաւ)։ Արեւմտեան
սահմանին վրայ կը տրիեն Ագ—Տաղ լճ.
2800 մ. բարձրութեամբ. Ալիսէն ու անոր

ՄԱՏԵՆԵԼԻՍՍԵԿԱՆ

ՀԱՄԽՈՒՐԱՊԵՒՈՐԻՆԱԳԻՐԲԸ

ԱՆՈՒՇԱՆԱՆ ԱՐԵՂԱՑ ԶԼՋԱՆԵԱՆ

Ներածութեամբ, քաղաքապետութեամբ բնակա-
ցի բնագրէն եւ ծանօթութիւններով։

Տպ. Սորաք Յակոբեանց, Երևանում։ 1953 թ էջ 147։

Ս. Աթոռոյ մեր երիտասարդ և ուսում-
նասէր Միտրաններէն, Հոգ. Տ. Անուշաւան
Արեղայ Ձղջանեան, իր նախնայ և ա-
ռաջին երկով, Համաճարապի Թիքնագիրքը,
արժէքաւոր նպաստ մը կը բերէ հին օրէնք-
ներու ուսումնասիրութեան։ Ինչպէս ամէն
բարի բան, նմանապէս օրէնքներն ալ աստ-
ուածային ծագում մը ունին, առաջնորդ
հանդիսանալով մարդուն իր կրօնական և
ընկերային կեանքին մէջ։

Օրէնքներուն անմիջական և զլխաւոր
նպատակը եղած է արդարութեամբ և իրա-
ւունքով տնօրինել ամէն բան։ Աստուած
արդարութեամբ և իրաւունք ստեղծած է
մեր համայնքը իր անյեղելի և անփոփո-
խելի օրէնքներով։ Առանց Աստուծոյ օրէն-
քին, մարդիկ պիտի չկրնային պահել ու
պահպանել արդարութիւնը և անոր վեհ ու
բարձրագոյն օրէնքներն ու սկզբունքները։
Որպէսզի ուժը, բռնութիւնը, անիրաւու-
թիւնը չկարենան խորտակել արդարութեան
և իրաւունքի հիմքը Աստուծոյ կողմէն և
մարդոց միջոցաւ հաստատուած, անհրա-
ժեշտ են օրէնքները, իրենց թուրքեր մար-
դոց անկարգ ձգտումներուն։

Մարդկային գործերը և արարքները
յաճախ զազապաղաւթ են, անկայուն, և երբեմն
նոյնիսկ իրարու հակոտնեայ եղած են։

գետակիցներէն, եփարտի ճիւղերէն ու Մի-
ջերկրականի աւազանի ջուրերէն ուղղեալ
լայնատարած հովիտներ, ինչպէս նաեւ բարձ-
րագիր լեռնադաշտեր, պարտաւ ու ընդար-
ձակ արօտներ ու մարգագետիններ կ'ընդ-
միջեն այս լեռներն ու լեռանց շղթաները։

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՐԻԿԵԱՆ

(Մեղացեալ լազարով)

Համաժողովի՝ բարեկենսական Առաջին Հարստութեան վեցերորդ թագաւորը (ն. Բ. 1792-1750), իրական և հզօր հիմնադիրը եղած է կայսրութեան: Համաժողովի 42 տարիներ իշխած է, և իր կազմած Օրինադիրքը իր թագաւորութեան վերջին տարիներուն միայն լրացուցած է:

«Համաժողովի» բառը, արարելէն ըստուգաբանութեամբ «Հօրեղբայրը մեծ է» կը թարգմանուի: Կը կարծուի թէ, բարեկենսական Առաջին Հարստութիւնը, արաբական կամ սեմական ծագում ունի:

Անշուշտ Արեւելքի հնագոյն օրէնագիրը եղած է Համաժողովին, իրմէ մէկուկէս դար առաջ Իսիրի թագաւոր Լիպիթ-Իշթարի (Lipit-Ishtar) Սոււմերեանով և Էշնունայի (Eshnunna) Աքքատտեան խմբագրուած, Օրէնագիրներ եղած են, ասով հանդերձ անոնց և ուրիշ օրէնքներու գոյութիւնը ամենեւին չի նսեմացներ Համաժողովի Օրինադիրքին իրական արժեքը և անոր համատարած աշխատանքը:

Արեւմուտքի մէջ, Լիկուրգոս, (Թ. դար ն. Բ.) Սպարդաի օրէնագիրը, որ օտար երկիրներէն օրէնքներ բերած և խմբագրած էր, Յունաստանը օժտած էր օրէնքներով: Սողոն Աթենացին եւս օրէնքներ շինած և

անուանի եղած էր Ատտիկէի մէջ: Հռոմուլոս, Պոմպիլիոս և ուրիշներ եւս Հռոմ մէջացուց համար օրէնքներ շինած են: Մովսէս Մարգարէն եւս, հրէից առաջնորդը և Օրէնագիրը զի վերուստա Աստուծոյ Տառնաբանայ Օրէնքներ բերաւ Սինա լեռնէն, «Տաց քեզ տախտակս քարեղէնս և օրէնս և պատուիրանս զոր գրեցի»: (Եւք. Ի. Բ.): Համաժողովի Օրինադիրքը կը բաղկանայ 44 սրահակներէ և 96 ծանօթութիւններէ որոնք աւելի, հաճելի կը դարձնեն գրքին ընթերցումը:

Ս. Գիրքը օրէնքին ջատագովութիւնը կ'ընէ հետեւեալ խօսքերով «Որ պահէ զօրէնս երանելի է» (Առակ ԻԹ. 18), «Որ պահէ զօրէնս՝ իշխէ մտաց իւրոց» (Իմաստ. Սիրաք ԻԱ. 12):

Գովեստի, գնահատանքի և մանաւանդ քաջաւերանքի արժանի է, Հոգ. Տ. Անուշաւան Աբեղան, իր այս անդրանիկ երկին հրատարակեալ համարը, իրմէ կը սպասենք զեռ ուրիշ երկեր և ուսումնասիրութիւններ:

Սաղմոսեղոսն իրաւամբ կ'ըսէ Յրինաց համար «Ծանկալի է նա քան ոսկի և քան զականս պատուականս բազումս, քաղցր է նա քան զմեղու խորխախ» (ԺԼ. 11):

Պ. Վ. Վ.

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՍՈՒՐԲ ԱԹՈՌՈՅՍ

ՄՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՁԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ՆԱԽԱԳԹԱՐԱՆԻ ԵՒ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁԻ

1952 - 1953

Գերապատիւ Տեղապան Մրազան Հայր,
Հոգեւորն Հայրեր,
եւ Յարգելի Հանգիստակներ

Կը ներկայացնենք Ձեզ Ս. Թարգմանչաց վարժարանի տարեկան տեղեկագիրը որ հակառակ երեսնագէթի տրուած օրերուն և անպատշաճ վայրերէն ունի միջթարական առեւտրէն, շնորհիւ Ս. Աթոռի բարձր հովանաւորութեան:

1952 Հոկտեմբեր 1-ին վերաբացուեցաւ Ս. Թարգմանչաց վարժարանը 550 երկուս աշակերտներով, որոնցմէ 270-ը հետեւեցան նախա-

կըթարանի իսկ 280-ը Մանկապարտէղի դասընթացներուն: Մանկապարտէղի աշակերտութիւնը բաժնուած էր հինգ դասարաններու իսկ նախակըթարանինը վեց դասարաններու:

Պատեցնութիւն եւ ուսուցչական կազմ. — 1952 Մայիսին իմ սիրելի և բազմադիւն նախորդին Գեր. Տ. Սեբոմբէ Ծ. Վրդ. Մանուկեանին նոր պաշտօնով Ս. Գաղաթէս մեկնումէն յետոյ ինձի կը վիճակուէր առժամաբար վարել Ս. Թարգմանչաց վարժարանի տեսչութիւնը. իսկ չորս ամիսներ յետոյ Ձեզդ Սրբազնութեան և Պատ.